

Tämä on alkuperäisen artikkelin käsikirjoitusversio.

Viittaa alkuperäiseen artikkeliin.

Impola, J. 2018. USA:n juhlarahojen "alennustila". Numismaatikko 54 (3), 132–134.

SeAMK

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU
SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

www.seamk.fi

verkkolehti.seamk.fi

USA:n juhlarahojen ”alennustila”

USA on laskenut liikkeelle vuosittain aimo joukon erilaisia numismaattisia tuotteita, joita ovat käyttörahojen lisäksi käyttörahojen erikoisversiot ja -pakkaukset, vuosilajitelmat, juhlarahat, bullion-rahats ja juhla-bullion-rahats. Ei siis mikään ihme, että ostava yleisö alkaa olla turhautunut ja myynti on alkanut takkuamaan.

Käymme tässä artikkelissa hieman läpi USA:n juhlakultarahoja ja niiden valmistusmääriä ja niiden tendenssejä. USA:lla on ollut tapana laskea liikkeelle merkittävien aiheiden kunniaksi ½ dollarin niklattu kuparirahats, 1 dollarin hopearahats (Ag 900/1000; Cu 100/1000) sekä 5 dollarin kultarahats (Au 900/1000; Ag 60/1000; Cu 40/1000). Hyvin harvoin on myös lyöty 10 dollarin kultarahats tai bi-metallirahats. Kaikkia juhlakultarahats lyödään niin UNC eli normaalilaatusena ja PROOF eli kiiltölyöntilaatusena.

USA:ssa on tapana kaikkien juhlarahojen osalta antaa asetus, joka tekee rahoista virallisia maksuvälineitä ja asettaa niille maksimivalmistusmäärät. Tämän jälkeen aukeaa keskuspankin numismaattisilla nettisivuilla <https://www.usmint.gov/> tai jälleenmyyjien nettisivuilla (esimerkiksi <https://www.govmint.com/>) mahdollisuus ostaa näitä rahoja edeltä määrätyn varsin pitkän myyntiajan puitteissa ennalta määrättyyn hintaan. Ainoa rajoite on säädetty maksimivalmistusmäärä, mikä ei ole todellakaan ollut ongelma viime vuosina. Kun asetettu myyntiaika päättyy, päättyy myös rahojen valmistaminen, mistä johtuvatkin hyvin sattumanvaraisen epätasaisilta vaikuttavat lopulliset lyöntimäärät. Esimerkiksi on tähän artikkeliin valittu viimeisimmät eli vuoden 2017 Boys Town Centennial -rahats, joiden emissiohinnats ja maksimipainosmäärät olivat seuraavat:

Kuva 1. Niklattu ½ dollaria UNC, ennakkohintats \$20,95, normaalihintats \$25,95 sekä PROOF, ennakkohintats \$21,95, normaalihintats \$26,95. Maksimipainos yht. 300 000 kpl, toteutunut painos UNC 15 561 kpl / PROOF 17 681 kpl. Lähde: <https://www.usmint.gov/>

Kuva 2. Hopeinen 1 dollari UNC, ennakkohinta \$46,95, normaalihinta \$51,95 sekä PROOF, ennakkohinta \$47,95, normaalihinta \$52,95. Maksimipainos yht. 350 000 kpl, toteutunut painos UNC 12 313 kpl / PROOF 26 119 kpl. Lähde: <https://www.usmint.gov/>

Kuva 3. Kultainen 5 dollaria UNC, normaalihinta \$400,45 sekä PROOF, normaalihinta \$404,45. Maksimipainos yht. 50 000 kpl, toteutunut painos UNC 2 947 kpl / PROOF 1 844 kpl yksittäin + 5 532 kpl triplaseteissä = 7 376 kpl. Lähde: <https://www.usmint.gov/>

Kuva 4. Triplasetti $\frac{1}{2}$, \$1 ja \$5 PROOF normaalihinta \$466,45. Toteutunut myynti 5 532 kpl. Lähde: <https://www.usmint.gov/>

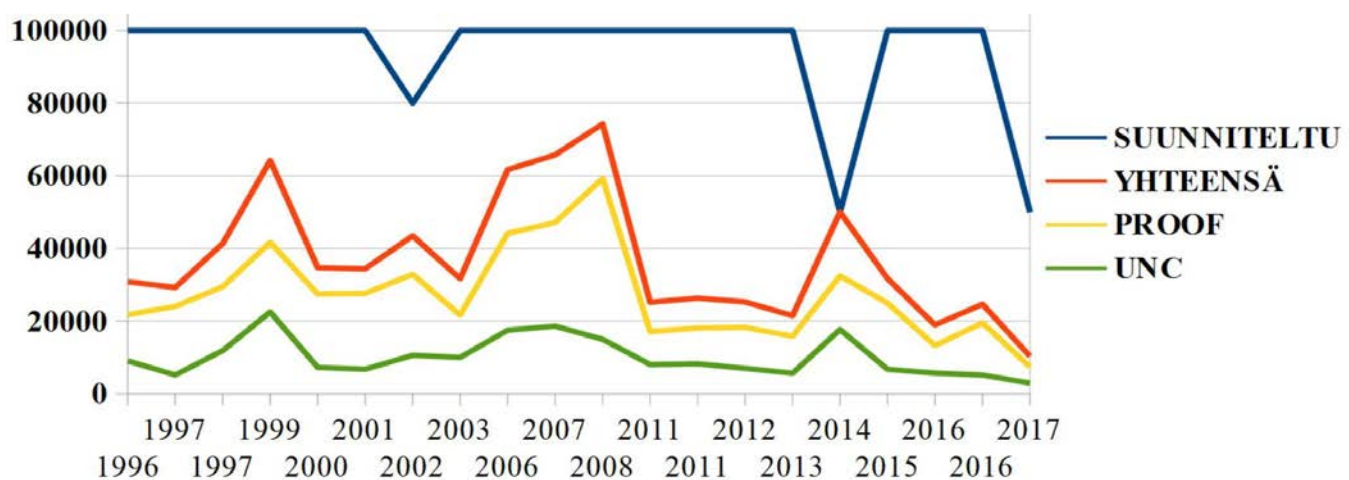
5 dollarin kultarahojen hinnoittelu perustuu portaittaiseen kullan markkinahintaan perustuvaan hintataulukkaan, jossa esimerkin hinnat perustuvat kullan hintahaarukkaan 1200,00 – 1249,99 \$/troy-unssi. Hintahaarukassa 1150,00 – 1199,99 \$/troy-unssi olisivat kultarahojen hinnat \$388,30 / \$393,30, hintahaarukassa 1250,00 – 1299,99 \$/troy-unssi olisivat kultarahojen hinnat \$412,60 / \$417,60 ja nykyisessä hintahaarukassa 1300,00 – 1349,99 \$/troy-unssi (18.1. 2018 1330 \$) olisivat kultarahojen hinnat \$424,75 / \$429,75. Hintataulukot löytyvät sivulta <https://catalog.usmint.gov/on/demandware.static/-/Sites-usm-site-catalog-us/default/dw094eed1e/images/PDFs/2016-Pricing-Grid-Numismatic-Gold-and-Platinum.pdf>.

Juhlarahojen tuotoista on korvamerkitty juhlinnan kohteelle osa seuraavasti: $\frac{1}{2}$ dollarin rahoista \$5, hopearahoista \$10 ja kultarahoista \$35 per raha.

Viimeisimpien 20 juhlakultarahan toteutuneet myynti/painosmäärät ovat seuraavat:

KULTARAHA	UNC	PROOF	YHT.	KULTARAHA	UNC	PROOF	YHT.
1996 Smithsonian \$5	9 068	21 772	30 840	2008 Bald Eagle \$5	15 009	59 269	74 278
1997 Jackie Robinson \$5	5 174	24 072	29 246	2011 Army \$5	8 052	17 148	25 200
1997 Franklin D. Roosevelt \$5	11 894	29 474	41 368	2011 Medal of Honor \$5	8 251	18 102	26 303
1999 George Washington \$5	22 511	41 693	64 204	2012 Star Spangled Banner \$5	7 006	18 299	25 305
2000 Library of Congress \$10	7 261	27 445	34 706	2013 5 Star Generals \$5	5 667	15 834	21 501
2001 Capitol Visitor Center \$5	6 761	27 652	34 413	2014 Baseball Hall of Fame \$5	17 677	32 427	50 004
2002 Salt Lake City Olympic \$5	10 585	32 877	43 462	2015 US Marshals Service \$5	6 743	24 959	31 702
2003 First Flight \$10	10 009	21 676	31 685	2016 Mark Twain \$5	5 693	13 266	18 959
2006 San Francisco Old Mint \$5	17 500	44 174	61 674	2016 National Park Service \$5	5 164	19 506	24 670
2007 Jamestown \$5	18 623	47 123	65 746	2017 Boys Town Centenary \$5	2 947	7 376	10 323

Taulukko 1. USA:n \$5 juhla-kultarahojen toteutunut myynti 1996 – 2017. Lähde: <https://www.usmint.gov/>

Kaavio 1. USA:n \$5 juhla-kultarahojen toteutunut myynti 1996 – 2017

Kuten edellä olevasta taulukosta ja sitä havainnollistavasta kaaviosta huomaa, on laskeva trendi lyöntimäärissä ilmiselvää. Ainoa kultaraha, jonka kokonaislyöntimäärä on saavuttanut asetetun maksimilyöntimäärän - joka on yleensä ollut 100 000; poikkeuksina 2002 Olympia (80 000), 2014 Baseball (50 000) ja 2017 Boys Town (50 000) – on vuoden 2014 Baseball Hall of Fame -raha. Muutoin on eri suunniteltujen ja toteutuneiden kokonaislyöntimäärien välillä muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta valtava. Taulukosta huomaa myöskin selkeästi sen seikan, että UNC -laatuisten rahojen lyöntimäärä on systemaattisesti ollut huomattavasti alle PROOF -laatuisten rahojen. Tämä on johtanut siihen, että keräilymarkkinoilla ovat UNC -rahat aina halutumpia ja siten kalliimpia; erityisesti poikkeavan pienipainoksiset UNC -kultarahat (kuten vaikka 1997 Jackie Robinson \$5) ovat nousseet jopa moninkertaisiin hintoihin emissiohintoihin verrattuna.

Erityisesti vuoden 2008 jälkeen lyötyjen kultarahojen kokonaislyöntimäärät tuntuvat notkahtaneen selvästi aiemmasta keskiarvotasosta, mikä varmasti lienee kiristyneen taloustilanteen aiheuttama ilmiö – eikä aliarvioida sovi myöskään jo aiemmin mainittua ostavan yleisön kyllästyminen jatkuvaan juhlarahojen lyöntiin. Erityisesti

viimeisimmän eli vuoden 2017 Boys Town Centennial \$5 kultarahan myynnin totaalinen luhistuminen kautta linjan panee miettimään, onko pohja nyt saavutettu, vai vieläkö matalapaine jatkuu ja jopa pahenee? Eikä tämä matalapaine koske vain kultarahoja, sama ilmiö on toistunut myös niklattujen ½ dollarin rahojen ja hopeisten dollareiden myynti/lyöntimäärissä.

Mielenkiintoinen tiedonjyvänen, joka on juuri julkistettu: USA:n seuraava juhlakultaraha eli 2018 Breast Cancer Awareness \$5 on kokenut varsin merkittävän muutoksen totuttuun verrattuna. Tähän asti ovat kaikki 5 dollarin kultarahat noudattaneet perinteistä kultadollaristandardia, jossa rahan paino on 8,3590 grammaa ja metalliseos Au 900/1000, Ag 60/1000, Cu 40/1000. Nyt kuitenkin tässä seuraavassa, maaliskuussa 2018 myyntiin tulevassa, kultarahassa on paino pienempi eli 7,930 grammaa ja metalliseos Au 850/1000, Cu 148/1000, Zn 2/1000. Puhtaan kullan määrä laskee siis 7,5231 grammasta 6,74305 grammaan eli yli 10%. Halkaisija kuitenkin pysyy samana, eli 21,6 millimetrissä. Syy tähän uuteen ja ilmeisen ainutkertaiseen metalliseokseen on se, että rahasta on tarkoitus tulla väriltään sen teemaan sopivasti vaaleanpunaiseen vivahtava. Minkähän lainen vaikutus tällä painon ja pitoisuuden ”pikku muutoksella” on kysyntään? Niklattuihin ½ dollarin tai hopeisiin 1 dollarin rahoihin ei ole tulossa muutoksia.